

M. ŞEHMUS GÜZEL

“SARI YELEKLİLER” / RÜZGAR DOLU SARI YELEKLERİNDE

GİRİŞ

Son haftalarda rüzgâr Fransa’da ve Fransa’dan esiyor. Sarı Yeleklilerin sarı yeleklerinden.

Eylemler dizisi, Fransa toplumsal tarihinin en önemli köşe taşlarından izler taşımasının, bir yerde onların devamı olmasının yanında son yıllarda dünyanın dört bir yanında yükselen/yükseltelen toplumsal ve siyasi haykırışın yansıması, yankılanması biçiminde de görülebilir.

Günümüzde Fransa’da ve çevresinde ve dünyanın değişik bölgelerinde yaşananlar/yaşadıklarımız, 20. Yüzyılın ilk yıllarına yeniden döndüğümüzün, devrimlerin, devinimlerin, ihtilallerin, başkaldırıların birbirini peşpeşe izlediği, rejimlerin değiştirildiği, imparatorlukların yıkıldığı, sınırların yeniden çizildiği bir zaman dilimine girdiğimizin işaretleri sanki.

Evet her şey yeniden sorgulanıyor. Yeniden ve yine temelden sarsılan bir düzen, bildiğimiz adaletsiz, eşitsiz, dengesiz, paranın baş taçı edildiği, “zengin olmayı” bilmeyenlerin, çalıp-çırpmayanların “aptal” yerine konulduğu, bu düzen işte, değiştirilmek isteniyor.

Eşitliği, kardeşliği, hürriyeti soyut bir reklam sloganı gibi kullanmakta ve bu yolla kitleleri, kendi halklarını aldatmakta direnen, kendi toplumlarından, kendilerine oy veren, kendilerini baş taçı eden insanlardan, kadın, erkek ve çocuklardan kopuk siyasetçiler alaşağı edilmek isteniyor. Fransa yakın siyasi tarihinde ilk kez bir cumhurbaşkanına resmi bir ziyareti sırasında, küçük bir kasabada, sıradan insanlar ellerine ne geçerse salladılar: Şişe, bardak, çakmak, bozuk madeni para, ne varsa. Cumhurbaşkanı hızla otomobiline sokuldu, koruma polislerinden biri elini

silahına attı, yurttaşların daha fazlasını yapmalarını önlemek için. Bir cep telefonu sayesinde ölümsüzleştirilen bu sahne, halkın, vaatlerini tutmayan, kendini insan yerine koymayan bir siyasetçiye, cumhurbaşkanı bile olsa, neler yapabileceğinin ispatıdır. Cumhurbaşkanı artık neredeyse Sarayı’ndan çıkamıyor. Cumhurbaşkanı’nın kamuoyu yoklamalarında hep sınıfta kalması, notunun akıl almaz bir hızla yüzde onbeşe kadar düşmüş olmasını da anımsayabiliriz. Genç yaşta cumhurbaşkanı olmasıyla, “Bu yaşta bu başarı!”sıyla bir önceki İtalya başbakanına benzetilen Fransa cumhurbaşkanının kamuoyu notunun düşmesi de İtalya başbakanının aynısı ... Gidiş belli ... Eylemler dizisi içinde, Tarih’le araları iyi birkaç sarı yeleklinin temsili bir biçimde ve musamere havası içinde bugünkü cumhurbaşkanını giyotine götürmesi gösterisi (tatsız yanını saymazsak) cumhurbaşkanının kimi yurttaşları içinde kredisinin ne kadar düştüğünün bir başka göstergesidir. İki yıldan az bir dönemde yukarılardan buralara kadar nasıl düşebilir bir siyasetçi? Az buz değil koskaca bir cumhurbaşkanı. Sarı yeleklilerin hikayesi biraz da bu düşüşün hikayesidir.

Bu hikayede hemen hemen her hareketli toplumsal zaman dilimlerinde, savaş yıllarında, işgallerde ve saldırılarda olduğu gibi kadınların baş rolde yerlerini almaları da önemli. Kadın ve erkek eşitliğinin olmadığı, olmasının sürekli bir biçimde ertelendiği toplumlarda kadınlar bizzat ve yeniden ve yine işe el koyuyorlar. Direniş bayrağını önce onlar, kadınlar evet, taşıyorlar. 1870’lerin devrimci Louise’lerin

yerinde şimdi İngrid'leri buluyoruz. Bu işin erkeklere, sadece erkeklere, bırakılacak yanı da yönü de kalmadı çünkü.

Zenginlere ve çok zenginlere sürekli gülümseyen adaletsiz vergi düzeninin değiştirilmesi isteniyor. Fransa'da hemene hemen her ihtilalde vergi adaletsizliğine başkaldırı belirleyici olmuştur. Bu kez de öyle oluyor.

Dengesiz idari, siyasi ve coğrafi yapılanmalar sarsılıyor bir kez daha. Kamu ve özel yatırımlardan nasibini alamayan, yoksul kalmış veya bırakılmış coğrafi ve siyasi bölgelerde başkaldırı çağrıları daha geniş yankılar buluyor. Gösterilerde dikkat çeken noktalardan biri de budur: Brötonya'da bröton bayrağı, Fransa'nın güneybatısındaki kentlerde Katalonya ve Bask Ülkesi bayrakları eksik değil. Bu tür eylemlerde özerklik daha çok özerklik arzuları da dile getiriliyor. Böylece veya başka türlü. Daha birkaç yıl önceki Fransa başbakanı, İspanya kökenli ve belki Katalan ve günümüzde Barselona belediye başkanlığına aday, Fransa başbakanı, Brötonya'yı ziyareti sırasında seyircilerden bir genç, bir çocuk hatta çıkıp, korumalarına rağmen, başbakana bir tokat atmış ve "Burası Brötonya burada Brötonca konuşulur!" deyivermişti. Unutulmasın. Tarihin hafızası derin, coğrafyası konuşkandır. Bilinen.

Sarı yekeklilerin eyemlerinde toplumu, devlet yapılanmasını, siyasi rejimleri ilgilendiren bütün ciddi meselelerin gündeme getirilmesi ve yeni bir "toplumsal antlaşmanın" yeni bir "toplumsal sözleşmenin" HAKLARLA BİRİKTE, KADIN VE GENÇLER VE ÇOCUKLARLA BİRLİKTE kotarılması isteniyor.

Evet günümüzde yaşadıklarımız ve/veya tanık olduğlarımız yeni ve ciddi değişimlere gebe bir zaman dilimine girdiğimizi vurguluyor. Günümüz 20. Yüzyılın başını anımsatıyor: Meksika'dan Ortadoğu'ya, Avrupalardan Uzak Doğuya uzanan mücadeleler, ihtilaller ve yeni rejimlerin, yeni devletlerin kurulduğu dönemin ikizi sanki.

Elbette sarı yekeklilerin eylemlerinin birdenbire birçok kent ve kasabaya yayılmasında ve bütün ülkeyi baştan sona sarmalamasında teknolojik gelişmeler ve iletişime ilişkin araç gereçlerdeki yenilikler de önemli bir rol oynadı/oyunuyor. Toplumsal ağlar, anında gönderilebilen görüntüler, çeviriye, çevirmene ihtiyaç olmadan pat diye her şeyin anlaşılmasını sağlıyor. Haberler anında yayılıyor, iletişim anında kuruluyor ve iki saate olanlar oluyor: Beş bin kişi bir meydanda biraraya gelebiliyor. Meclis'e yürümek mi gerekiyor, haydi hep birlikte yürünüyor.

Fransa'da ünlü caddede gösteri yapılması caddenin ününden yararlanmaya yönelik değil sadece, o caddenin Cumhurbaşkanlığı Sarayı'na iki adımlık mesafede olmasından: Göstericiler/sarı yekekliler çünkü herşeyin karar vericisinin olduğunu çok iyi bildikleri cumhurbaşkanı ile bizzat görüşmek istiyorlar(dı). Eylemlerin ilk gününden beri bu işlerden tek sorumlu olarak gördükleri ve kendisinin de zaten bu meseleyi asla saklamadığı, cumhurbaşkanını "Tanrı Dağı"ndan indirip tartışmak istiyorlar(dı). Bunu bir türlü başaramadılar, ama peşpeşe o ünlü cadeye kadar gittiler ... Burada toplumsal barış adına cumhurbaşkanının Paris'teki ilk büyük gösteri sonrasında sarı yekeklilerin belli sayıdaki temsilcisini Saray'ında veya Saray'ın harika ağaçlar ve binbir çiçekle süslü ve ünlü caddeye neredeyse bitişik bahçesinde kabul etseydi ve onları dinleseydi bu iş hemen çözülmez miydi sorusunu sorabailiriz. Sormayalım lütfen, çünkü cumhurbaşkanının niyeti sorunu çözmek değil, bu iş nereye kadar giderse gitsin kendi söylediklerinin/kararıştırdığının aynen kabul edilmesini sağlamaktır. Daha önceki cumhurbaşkanlarından birinin gösteri yapan ve gösterilerinde ısrar eden öğrencilerden yedi sekiz kişilik bir grubu kabul edip tansiyonu azalttığını da anımsatmayalım. Cumhurbaşkanlığı seçilmek kimi konjonktürel koşullarda kısmen kolay olabiliyor belki ama her SEÇİLEN cumhurbaşkanı hakikaten cumhurbaşkanı OLAMAYABİLİYOR. Bütün yurttaşların cumhurbaşkanı olabilmek için seçilmenin yanında başka özellikler de gerektiriyor. Hukukinin yanında meşruluk da önemli. Değil mi? Devlet adamı olmak da bir meslek ve herkese nasip olmayabilir. Ne kadar yazık!

Birbirini izleyen gösterilerde ve başka tür eylemler dizi içinde Paris'te Cumhurbaşkanlığı Sarayı'na ve Millet Meclisi binasına, illerde Valilik binalarına yürünmesi sarı yekeklilerin amaçlarının iktidar sahipleriyle diyalog kurmak arzusunun işaretidir. Evet gösterilerde, yürüyüşlerde iktidar noktaları

hedefleniyor(du). Bu eylemler dizisi bu açıdan da öncekilerden farklı. Ama özellikle bu açıdan. Sendikaların Paris'te "ulusal düzeyde", yani her kent ve bölgeden gelenlerle, düzenlediği Bastille'den Ulus Meydanı'na veya Doğu Garı'ndan Cumhuriyet Meydanı'na yürüyüş ve gösteriler değil bunlar. Bunlar iktidar odaklarına odaklanmıştır. Bu işin şakası yok. Duyduk duymadık demeyin. 1789'da Paris merkezindeki Krallık Sarayı'na ve Kralla Kraliçenin orada olmadıkları anlaşılınca Versailles Sarayı'na yürünmesi gibi ... 1871'de Paris Komünü'nde ve taşra kentlerinden komün kurulanlarında yapıldığı gibi ... İktidar odakları, Saraylar, meclis binaları, belediyeler alınıyor, "emekçilerin iktidarı" burjuva iktidar mekanlarında kuruluyordu ... Sarı yekeklilerin gösteri ve yürüyüşlerinde Saray'ın, Meclis ve Senato binalarının çok ama hakikaten çok sayıda polis ve bilhassa jandarma birliklerince "korunması" neden acaba? Devletin de hafızası güçlü çünkü.

Evet bu bakımlardan Fransa'da yaşananlar son yıllarda Ukranya'da, Tayland'da, Gezi'de, Ermenistan'da ... izlediklerimizin, yaşadıklarımızın Eyfel Kulesi'nden, Paris'teki ve küçük büyük taşra kentlerindeki Zafer Taklarından haykırılmasıdır. Bugün bir kez daha amaçlanan, yeni ve eski zafer taklarının altından muzaffer emekçilerin, bütün halkların, eşit, özgür ve kardeş birlikler içinde geçmesini sağlamaktır. Bu işin şakası yok. Evet.

BİR KIVILCIM

Sarı yekekliler, çok değişik kategorilerden gelen ve genellikle emekçilerden/çalışanlardan/aktif hayat içindekilerden oluşan, hem coğrafi açıdan hem toplumsal bakımdan geniş kapsamlı, yani Fransa'nın neredeyse bütün bölgelerinden ve bütün sınıflarından kaynaklanan, büyük, çok renkli, karmaşık bir kitle: Fransa nam ülkenin en ince damarlarına kadar inen. Herkesi etkileyen.

Eylemler zinciri içinde ve hatta işin daha hemen başında bu halaya kadın ve erkek emekliler de, dikkatinizi rica ediyorum emekçiler değil emekliler, katıldılar. Sadece gösteri ve yürüyüşlerde değil, kavşakların işgalinde, otoyolların kesilmesinde ve eylemlerin her türüsünde. Katkılarını ve deneyimlerini cömertçe sundular. Son aylarda, son yıllarda yeni cumhurbaşkanı ve hükümetinin değişik ve sık vergi artırmalarından ve bunun sonucu alım güçlerinin azalmasından canı en çok yananlar, alım gücü en çok darbe yiyenler çünkü emekliler. Bunu belirttikten sonra şu kesin saptamayı da hemen eklemeli:

Bugün genel olarak sarı yekekliler kitlesinin ana ve baş ve tayin edici damarı 20 ile 30-35 yaşları arasındaki insanlardan, kadın, erkek ve gençlerden ve hatta birçok kent, kasaba ve köyde olduğu gibi ortaokul, lise ve üniversite öğrencilerinden oluşuyor. Öncelikle geçmişten ve bugünden çok, yarınlarını ve çocuklarının, torunlarının geleceğini güvence altına almak isteyenlerden.

Değişik medya organlarından çıkardığım, çevremizde gördüklerimiz, küçük ekranlarda izlediklerimiz, radyolardan ve eş, dost ve komşularımızdan dinlediklerimizden edindiğim bilgiler ışığında mesleklere göre dağılıma bakınca göze çarpanları şöyle sıralayabilirim:

Serbest meslek sahipleri ağırlıkta, örneğin kendi şirketini tek başına kurmuş ve tek başına yürütenler, küçük veya orta boy şirket sahipleri, küçük patronlar, berber, kuaför, güzellik uzmanları, serbest sağlık çalışanları, kadın ve erkek hastabakıcılar, beslenme uzmanları, iletişim-haberleşme dalında kendi işini kurmuş genç eski gazeteciler, kadın ve erkek garsonlar, TIR şöförleri, eski sendikacılar, polislikten veya ordudan ayrılmışlar, genç ve küçük kasaba veya kent takımlarında spor yapanlar...

Ve bilhassa tek başına, tek ve bazen iki çocuğunu yetiştirmek için canını dişine takmış analar. Anne demiyorum Ana diyorum, Gorki'nin ve Pearl Buck'un "Ana"larını anımsayarak. Anımsatmaya çalışarak.

İşgallerde ve nöbet tutma işlerinde, aş ve işlerde görev üstlenen ve kimi maçonun, magandanın, bendedimolducu hödüklerin horozlanmasına rağmen kendi görüşünü açık ve duru bir biçimde sakince dile getiren, savunan ve sarı yekeklilerin yönetim mekanizmalarında ve karar verici noktalarda görev alan analar. İngrid nam kadını burada anmalıyım örneğin. Liderlerden biri. İki çocuğunu tek başına

yetiştiren. Sarı-şınlar da eyleme katılınca bu iř daha iyi yürüyor. Evet uzun sözün kıyası tencereyi tutan, karınları doyurmak için taştan ve topraktan nimet çıkaran analar. Alın teri ve göz nuruyla.

Evet analar ve kadınlar mücadelede. Nitekim 5 Ocak 2019'daki alışılmış kitlesel gösterilerden sonra 6 Ocak Pazar günü Paris'te ve birçok kentte, sokak, cadde ve bulvarlara ve meydanlara inen kadınlar, eř, sevgili, ana, kuzen olduklarını haykıranlar, "Kadın eli bulaşmazsa devrimler gerçektelemez!" dediler. Erkekleriyle aynı istekleri savunduklarını dile getiren kadınlar mücadeleyi sürdüreceklarını vurguladılar: "Ya ekmek ve hürriyet! Ya hiç bir şey!"

Kadınlar yürüyor ...

SİYASET NE OLA?

Sarı yekekliler içinde siyasi partiler bünyesinde dillendirilen, örgütlenen, biçimlendirilen siyasetle birebir, doğrudan doğruya veya eskilerden beri geliveren herhangi bir ilintisi olmayanlar çoğunlukta, önde, ağırlıkta. Kimi ilk kez bu tür bir eyleme katılmışlardan. Yirmibeř yaşında ve ilk kez bir gösteriye katılanlar ve hatta bu işe en çok kendileri bile şaşıranlar ve bunun sonucu göz yaşlarını tutamayanlar da pek çok. Kurtuluşun yolunu bulmuşçasına.

Ama günlük siyasetle ilgilenenler de eksik değil. On binlerce, yüz binlerce kişinin katıldığı eylemler dizisinde elbette ekmek ve peynirine siyaseti de katık etmişler var. Başka türlü zaten mümkün olmazdı. Burası Fransa. Ama herhangi bir siyasi partinin ve/veya sendikanın ve hatta siyasete yakın duran bir derneğin etkisi belirleyici değil. Elbette bir siyasi partiye yakın, bir sendika üyesi, bir dernekte militan insanlar da var, ama ağırlık geniş, yoğun ailesel ve toplumsal ağlar/iлиşkiler içinde, çelişkilerle içli-dışlı bireylerden oluşuyor.

Ancak sonuç itibariyle sarı yekeklilerin tümü bugünkü siyasi iktidarın siyasi kararlarını sorguladıkları e bu kararların değiştirilmesini istedikleri için ve bu amaçla iktidar odaklarına yürümeleri sonucu bizzat kendileri kendi siyasetlerini yaratmış oldular. Bundan daha siyasi ne olabilir? Açık açık bugünkü cumhurbaşkanının istifasını ve hatta yeni bir anayasanın kabulü ile yeni bir rejime geçilmesini istemiyorlar mı? İstiyorlar. Eee o halde? Nitekim eylemler içinde birçok sarı yekeklili kendi siyasi örgütlenmesini de bizzat yarattı. Değişik isimler altında, kimileri bir dernekte, öbürleri bir siyasi partide, berikiler bir Hareket içinde toplanıyor. Coğrafi alanlarını genişletiyor ve Mayıs 2019'da yapılacak Avrupa Birliği seçimlerine kendi örgütleriyle bizzat katılacaklarını da açıklıyorlar. Siyasi eylem siyasi örgütlenmesini bizzat yaratıyor. Bu da önemli.

"ANAR"LAR

Siyasi bir akım olarak genellikle kısaca "Anarřistler" diye tanımlanan ve giydikleri siyah giysiler, başlarındaki kasklar ve sırtlarındaki siyah deri çeketlerle tanınanları da anmalıyız.

Bunların yanında, bazen onlarla birlikte ama ille siyasete ilgilenmeyen fakat "maksat spor olsun diye polisle kavgaya etmek" meraklısı gençlerden oluşan "vurucu/kırıcı" takımlar da var.

"Anarřislerin" ve "vurucu-kırıcı" takımların sarı yekekliler kitlesi içinde kimi yandaşları, akraba, eř dost ve yoldaşları bulunsa bile her biri ayrı birer takım. Geniş gösterici kitlenin yanında, önünde veya arkasında yer alıyorlar, ama ayrı duruyorlar. Ve genellikle gösterilerin sonlarına doğru güvenlik güçleriyle açıkça çarpışmak için sahneye çıkıyorlar.

Bunların ötesinde sadece yağmalamak umuduyla gösterilere katılan fırsatçılar/hırsızlar da var. Bunların arasında sadece bu "iř için" komşu il veya ilçelerden özel olarak gelenler de var. Bu çok eskilerden gelen bir "alışkanlık". İşte bir anekdot: Yağmalamadan sonra yağmaladıklarıyla Paris'i otostopla terketmek için yol kenarında malum işareti yapan bir hırsız, bir otomobilin durması üzerine koşarak otomobile yaklaşıyor ama hemen şoke oluyor: Otomobilden inen üç sivil polis, "Sırt çantanız ne kadar ağır!" deyince yağmacı da şafak atıyor, ama çok geç ...

Yöneticiler ve kimi medya organı, televizyon kanalları ve gazeteler, bu takımların içinde veya yanında aşırı sağcı, ırkçı, faşist grupçukların adamlarının da bulunduğunu ileri sürüyor. Ancak bu henüz ispatlanamadı. Fransa siyaset yelpazesinin en sağında, aşırı sağcı, ırkçı ve faşist ve kendi söylemleri içinde “milli ihtilal” (“révolution nationale”) yanlısı grupçuklar var. Bunların içinde silahlı olanlar da. Aralarında ordudan veya polislikten emekli veya ihraç edilmişler de. Bunların birkaçı birkaç ay önce Müslümanlara, camilerine, lokantalarına, “helal et” satan kasaplara karşı saldırı düzenleyecekler iddiasıyla yakalandılar, göz altına alındılar ... Hepsini toplasan bir telefon klubesi ancak doldurabilecek olan grupçukların böylesine dev gösterilerde yer aldıkları şimdikiye kadar görülmedi. Aşırı sağcı ve ırkçı partinin kimi gösterisinde bunlara rastlanıyor ama sayıları çok az ve utançlarından ve güya gizliliklerini saklamak istediklerinden yaptıklarıyla, kimi seyirciye küfür etmeleri, savurdıkları tehditlerle ve hele kendi aralarında itişip kakışmalarıyla epey folklorik kalıyorlar. (Bunların birkaç yıl önce bir gösteri sırasında Magrip kökenli bir genci Seine Nehri’ne atarak boğularak ölmesine neden olduklarını, bu ve başka tür saldırıları nedeniyle son derece tehlikeli hayvanlar olduğunu da belirtmek şart.)

Kendilerine “Anarşist” adı verilen ve geçtikleri mekanlarda duvarlara bir yuvarlak içinde büyük bir A harfini özenle ve lütfen siyah yağlı boyayla yerleştiren, tepeden tırnağa siyahlara bürünmüş militanlar öteden beri gösterilerde yer alıyorlar. Ama bu siyasi akım, bu kitlesel boy gösterisi, bu şiddet son iki yılda çok ciddi bir gelişme olarak ve belirgin bir biçimde öne çıktı. Siyasi açıdan özel olarak irdelenmesi gereken bu gelişme birkaç boyutlu:

Bu militanların sayısı son iki yılda epey yükseldi. Bu artışta kimi konuda hükümetin, valiliğin ve/veya bölge yönetimin idari kararlarının geri çekilmesini çoğu kez şiddetli gösteriler ve güvenlik güçleriyle göze göze, dişe diş, kana kan çatışmalarla sağlamaları ve bunun sonucunda meşruluklarının/varolmalarının etkinliğinin ivme kazanması belirleyici bir rol oynadı. Bu gösteri ve çatışmalar Paris’te değil daha çok taşra kentlerinde yaşandığı için yerli veya yabancı medyaların dikkatini ya hiç çekmedi ya da sınırları aşacak oranda çekmedi. Ama yerel düzeyde Anarların etkinlikleri perçinleşti. Siyah renkli giysi ve çizme satışı attı.

Kimi gösteride yürüyüş kolunun önünde yürüyen simsiyah giysileriyle göz kamaştırın, kimi bebenin “Anneeee korkuyorummmmm” dediğini bizzat duymuş biri olarak bu bin-binbeş yüz kişilik kitlenin epey fiyakalı ve etkileyici olduğunu teslim etmeliyim. Birkaç yaşlı ve gri saçlıyı saymazsak hepsi genç, sportif ve kavgacı. Bu onların sanki varlık nedeni. Güvenlik güçleri ne yaparsa yapsın, bu kitlenin gösteri kolunun önünde, ve zamanı gelince, nasıl biraraya gelebildiği, nasıl o kadar malzemeyi alana sokabildiği henüz tümüyle deşifre edilemedi. “Anarşistlerin” etkisi Paris’teki son gösterilerde alınan onca tedbirle kısmen azaltılsa bile yine de her şey engellenemedi. Onlar haftalık gösteriler boyunca, bir anlamda antremandalar ve yeni mücadele biçimleri ve teknikleriyle sanki “Büyük Alt-Üst olmaya”/”Büyük İhtilale” hazırlanıyorlar. İçişleri Bakanlığı ve güvenlik güçleri yetkililer bile 1500-2000 kişiden ve onların “zarar verici etkisinden” söz ediyor. Onlar gösterilerde polislerle ve/veya jandarmalarla göğüs göğüse kavga etmeyi ve “etkili mücadele yolunu” sarı yekeklilere göstermeyi sürdürüyorlar. Sayıları ve taraftarlarının sayıları artıyor. Yeni “Baldırı Çıplaklar” bu çevreler mi? “1789”ın torunları bu çevrelerden mi çıkacak?

Polis ve jandarma güçleri ateşli silah kullanılmaması konusunda uyarılı. Herkes biliyor Fransa’da bu tür eylemlerde ateşli silah kullanılır, bir kişi, bir gösterici, bir güvenlik gücü görevlisi, bir polis veya bir jandarma öldürülürse “film kopar”. Cumhurbaşkanı da hükümet te bütün “reformlarını” rafa kaldırmaya mecbur olur. O nedenle onlarca otomobilin ve özellikle çok lüks olanlarının yakılması, çok lüks mağazaların yağmalanması, bankaların talan edilmesi “önemsenmiyor”. Yeter ki bir yurttaş, bir kadın, bir erkek, hele bir genç öldürülmesin.

İşte, belki televizyon ekranlarında gördünüz 5 Ocak 2019’daki eylemler dizisi içinde Paris’te Louvre Müzesi’ne ve Millet Meclisi’ne iki adımlık ve Seine Nehri üstündeki yayalara mahsus köprüde bir gösterici 4-5 kişilik jandarmaya karşı durdu ve tek başına bir jandarmayı hakiki bir boksör gibi dövdü. Jandarma ise kalkarıyla ve copuyla kendini savunmaya çalıştı. Derslerle dolu bir sahne. Diğer

jandarmalar kendi savunmalarını yapmaya çalıştılar. Birkaçı daha geriden göz yaşartıcı gaz bombalarını ateşlediler ve ama hiçbiri dövülen jandarmayı savunmaya koşmadı. Hiçbiri elini silahına atmadı. Fransa'da hala yere düşeni tekmeleyen polisler de göstericiler de var, ama Mayıs 1968'ten bu yana, dönemin Paris Emniyet Müdürü'nün söylediği, "Yere düşen dövülmez" öz deyişi de yoluna devam ediyor. 5 Ocak 2019'da Jandarmayı dövenin "eski bir profesyonel boksör ve Fransa şampiyonu" olduğunu görevliler açıkladılar. Kimliği, şusu busu kolayca tespit edildi, arandı, bulundu, tutuklandı, yargılanacak, izleyeceğiz: Burada, eylemler boyunca gördüğümüz bütün şiddeti anlatmak niyetinde değilim (başlı başına bir konu), vurgulamak istediğim jandarmanın dayak yemeyi göze alması, yumruk darbeleriyle iki-üç kez sarsılmasına rağmen, soğukkanlılığını koruması, askeri disiplinden çıkmaması ve bilhassa silahını çekmemesidir.

Şunu da eklemeliyim televizyon ve radyo programlarında tartışmalara davet edilen, söz verilen polis ve jandarma temsilcileri göstericilerin şiddete baş vurmalarını eleştiriyorlar ama isteklerini yerinde ve meşru bulduklarını eklemeyi de hiç ihmal etmiyorlar. Çünkü onlar da aynı ülkede, kimi kez aynı kent, kasaba ve köyde yaşıyorlar, aynı geçim dertleri ve zor çalışma ve yaşam koşulları içindeler ve komşuları, yakınları, akrabaları arasında sarı yekekliler var. Bazen kız veya erkek kardeşi, amcası, amcaoğlu ... Hatta kimini bıraksan üniformasının üstüne sarı yekeğini çekecek. (Bir önceki makalemde polislerin ve jandarmaların 2018'in son günlerinde düzenledikleri "çaba gösterisi grevine" ve hükümete isteklerini kabul ettirmelerine kısaca değindim.)

"GÖÇMEN KARŞITI" MI ?

Fransa'da ve oradan kaynaklanan kimi ülkenin kimi medya organlarında sarı yekekliler « sadece göçmen karşıtı » kimi kez ırkçı, faşist, yahudi ve yabancı düşmanı aşırı sağcı partinin "adamları" olarak gösteriliyorlar. Burada ikili bir oyun söz konusu:

Önce bu yolla, bu tür dedikodu ile, abartılan bir veya iki olayla, kamuoyunda sarı yekeklilere yönelik sempati oranı düşürülmek isteniyor. Ve bilinen bilinmemelikten gelinerek. Kamuoyu hafızasının kısa ömürlü olduğu savsatasına sarılarak: Sarı yekeklilerin tümü veya tümüne yakını yetişkin insanlar ve seçmen. Peki son cumhurbaşkanlığı seçimi ikinci turunda kimler yarıştı? Anımsatalım mı? Hadi anımsatalım: Bugünkü cumhurbaşkanı ile ırkçı, faşist, yahudi ve yabancı düşmanı partinin genel başkanı bayan. Ve bu kişi on milyondan çok oy aldı. Tam, açık ve kesin sayısı: 10 milyon 638 bin 473. Oy kullananların yüzde 33,90'ı. Evet inanılır gibi değil ama hakiki gerçek te budur: Bugün Fransa'da oy kullananların üçte biri, on milyondan fazla yetişkin insan, apaçık ırkçı, faşist, yabancı ve yahudi düşmanı bir partiye oy verdi. Duyduk duymadık demeyin.

Evet bu artık biliniyor, ispatlı: Fransa gibi herkese "İnsan Hakları, demokrasi" ve daha birçok konuda ücretsiz tavsiyelerde bulunan, hatta ders bile veren bir devlette on milyondan çok "aklı başında" genç, yaşlı, kadın ve erkek seçmen ırkçı, faşist, yahudi ve yabancı düşmanı bir partiye oy verdi. Ve daha da önemlisi bu oy verme işini yazılı basında ve kameralar önünde apaçık söyleyebildiler. Yıllardan beri Fransa'da ırkçılar artık saklanmıyorlar. O halde bunlardan bir bölümünün sarı yekekliler içinde de yer alması hiç te şaşırtıcı değil. Hele aşırı sağcı ve ırkçı partilerin programlarında "devletin vergi yükü" ve bu yükün atılması, bu yükten kurtulmak konusu baş köşede tutuluyorsa. Ama bu hareketin ve eylemlerin bu partinin etkisinde veya bu partiye yakın kişilerin yönetiminde olduğunu ileri sürmek abartmaktan başka bir şey değil. Amacı göz korkutmaktır. Bunun da nedeni var:

Bu da biraz daha geniş kapsamlı ve yakın geleceğe yönelik ikinci noktanın konusu: Bugünkü cumhurbaşkanı ve partisi, önümüzdeki Mayıs ayında yapılacak Avrupa Birliği Parlamentosu seçimlerine doğru yol alınırken, "Fransa'da ciddi bir faşist yükseliş" olduğunu öne sürerek ve buna karşı en iyi barikatı kendilerinin gerçekleştirebileceğini iddia ederek oy toplamak istiyor; bu nedenle kimi medyaya aşırı sağcı tehlikeye vurgu yapılması "öneriliyor". Cumhurbaşkanlığı seçimi ikinci turunda ırkçı parti adayına oy vermek yerine ve bilhassa mümkün olduğunca alacağı oy oranının enaz düzeyde tutulabilmesi arzusuyla bugünkü cumhurbaşkanına oy verenlerin çoğunluğu yine iştah kabartıyor. Ama bu oyunun farkına varıldı. Sarı yekekliler arasında bugünkü cumhurbaşkanına oy verenler ve bu nedenle

“Ona oy veren sağ elimi koparacağım, kesip atacağım!” diyenler bile var. Bu kitlenin içinde ona oy verenler az değil. Ama bugün ona oy verenler oyunu geri almak istiyor. Cumhurbaşkanının ve partisinin AB Parlamentosu seçimleri için kurgulamakta olduğu hesap büyük olasılıkla tutmayacak. Cumhurbaşkanlığı seçimi ikinci tuunda tuttu, ama bu defa hayır.

Dahası cumhurbaşkanının ve partisinin savına inanmak için aptal olmak lazım. Dikkatinizi rica ediyorum: Eğer sarı yekeklilerin içinde ıkçı, aşırı sağcı, faşizm yanlılarının sayısı yüksekse veya artıyorsa buna sebep olan kim? Kim: Lütfen yanıtlar mısınız? Seçildiğinden beri orta sınıfların, toplumsal orta kategorilerin vergi yükünü artıran, emeklilerin konuldukları günlerde geçici olduğu ileri sürülerek kabul edilmesi kolaylaştırılan vergilerini sürekli kılan ve yeni vergi artışlarıyla ALIM GÜCÜNÜ AZALTAN kim? Lütfen yanıtlar mısınız? Bu kadar insanın dünya kadar zamanını ve enerjisini gösteriler için tüketmesinin, gösterilerin kazasız ve belasız geçmesi için çaba harcayan, gecelerini gündüzlerine katan, aile yaşamları darmadağınık edilen güvenlik güçlerinin yükünü akıl almaz ölçülerde artıran kim?

Ona ve partisine yeniden oy vererek bu tür dertlerin sürmesini nasıl istersiniz? Nasıl?

Bu kez benzin fiyatlarının artırılması nedeni olarak ileri sürülen otomobil kullanımının azaltılması sayesinde “çevrenin korunacağı” savına kimse inanmadı. Fransa’da bu konuda “écotaxe” örneği gibi unutulması mümkün olmayan, evlere şenlik, bugünkü cumhurbaşkanından önce görev başındaki, biri sağcı, öbürü güya “sosyalist” iki cumhurbaşkanının hala ti’ye alınmasına neden olan bir deneyim varken, bugün benzer bir şekilde milyonlarca otomobil kullanıcısının ulaşım yükünün vergi yoluyla artırılmak, bu şekilde otomobil ulaşımından vazgeçeceklerini sanmak ve böylece, dolaylı bir biçimde bile olsa, alım gücünün azaltılmasına yol açmak, bardağı taşıran son damla oldu. Hele bu yolda elde edilecek 4,5 veya 5 milyar öronun hesabı yapılırken aynı günlerde uluslarüstü, devletlerüstü, dev şirketlere 42 milyar öronun değişik yollardan ve türlü çeşitli biçimlerde “iş yaratılması konusunda yapacakları için dayanışma ve teşvik primi” olarak sunulacağına basına yansımaları, bunların arasında Fransa’da faaliyetlerini yürüten ama bir kuruluş pardon bir santim öro bile ödemeyen pek ünlü şirketin de bulunması en akli başındaki aile babalarını bile çileden çıkardı. Nihayet Noel ve Yeni Yıl kutlamaları yaklaşırken çocuklar için hediyelerin el yakan, yürek paralatan fiyatlarla vitrinlerde, internet sitelerinde, sinemalarda film öncesi reklamlarda, kent, kasaba ve köylerde yol boylarında, duvarlarda, ayak yollarında ve akıl almaz yerlerde bile boy göstermesi, çocuklarına hediye alamaz duruma düşenleri perişan etti. Bu kadarı artık çoktu. Dayanılamazdı.

Evet herkes, hele köy, kasaba ve küçük kentlerde oturanların çoğu, çevrenin korunmasından yana, ama akaryatın her türüsüne zam getirilerek çevrenin korunacağı ve bu yoldan elde edilecek bütçe gelirinin çevrenin korunması için kullanılacağı iddiasına/“palavrasına” inanmadı. Basit bir hesap yapalım: Haftada bir benzin deposunu 45 öroya dolduran bir vatandaş yeni faturanın 70 öroya sızradığını görünce nasıl şaşırmasın? Eviyle işi arasındaki 25 kilometreyi haftada beş gün gidip gelmek için aylık benzin masrafının 200 öroya çıkması karşısında nasıl fenalaşmasın? Yaşam biçimini bir kasabada veya köyde oturmak ve yakın kentte veya başkentte çalışmak üzerine kuran ve bunun sonucu gara, yakındaki kasaba veya kente, alışveriş merkezlerine, okula, doktora, hastaneye hatta bir ekmek satınalmak için kasabaya gitmek için bir, bazen iki otomobil sahibi olmak zorunda kalan ikili, üçlü veya dört üyeli bir aile bu yükün altından nasıl kalkacak?

Bazen aynı ailede iki otomobil varken artışları karşılayacak ücret yüksellemleri yokken (bu konuda ümit bile verilmezken), alım gücünüz azalmaz mı? Azalınca et almaktan vazgeçebilir misiniz? Et, süt, yağ, un, şeker, ekmek, makarna, peynir olmadan çocuklarınızı nasıl besler ve büyütebilirsiniz? Kimi sarı yekeklilerin, bilhassa yukarıda sözünü ettiğim anaların, “temel gıda maddelerinin, örneğin un, makarna, süt, şeker ve yağın fiyatının sabit tutulması için özel bir kanun çıkarılmasını” istemelerini burada anımsatmalıyım. Evet istekler bu hoktaya kadar dayandı.

Paris ve birkaç büyük kent dışındaki taşranın küçük ve kendi halindeki kent, kasaba ve öksüz ve kimsesiz bırakılmış köylerinde metro, belediye otobüsü, tramvay ile ulaşım yok. Ulaşımın sadece

otomobille yapılması işinin ve bunun geleceğimizi kolaylatıracağıın, on yıllarca önce, yine hükümetlerin ulaşım politikasıyla yurttaşlara yutturulduğunu da anımsatmalı mı?

Aynı bağlamda kasabalar ve küçük kentler arası ulaşımın gereksiz olduğu iddiasının da aynı çevrelerce ileri sürüldüğünü ve benimsetildiğini, küçük büyük otobüs firmalarının tek tek kapandıklarını da eklemeli. Son yıllardaki küçük kıpırdanmalar eksik değil, ama yeterli de değil.

Hele aynı zaman dilimi içinde aynı hükümetin bakanlarının kazanç getirmeyen kimi demiryolu ulaşımının kimi köy, kasaba ve küçük kentlere hizmet götürmekten vazgeçeceğini de açıklaması akla getirilirse ...

Yurttaşların damarına en çok dokunan noktalardan biri de cumhurbaşkanının, başbakanının ve bakanlarının kendilerine yukardan bakmaları ve kendilerini aptal yerine koymaları. Cumhurbaşkanının birçok kez nutuklarında, söyleşilerinde ve bilhassa birkaç defa yurtdışındayken, Fransızların, “İyi çalışmadıklarını” iddia etmesi, “Sürekli ağlaşanlar olmasından”, “başarmayı bilmemelerinden” söz etmesi de tahammül sınırını aştı. Hele hükümet sözcüsünün iki de bir kışkırtıcı sıfatlar kullanması, sarı yekeklileri alaya alması ve daha bir dizi mesele ...

Hepsini yazmıyorum çünkü bu makale bitmeyecek ... Bugünlük burada bırakalım. Bu konuda yazacaklarım bitmedi. Yazdıkça sizlerle paylaacağım. En güzel şey çünkü paylaşılandır. Sarı yekeklerinizi unutmayın lütfen. Yola çıkarken hele.